

Riitta Oittinen pähkinäkuoressa

Riitta väitteli (FT) englannin käännöstieteestä 1993 (*I Am Me – I Am Other. On the Dialogics of Translating for Children*) ja nimitettiin dosentiksi 2009 (Tampereen ja Helsingin yliopisto). Opetti yliopistossa 1980-luvun puolivälistä lähtien ja varsinaisena käännöstieteen yliopistonlehtorina 1987–2020. Eläköityi opettajan työstä 2020, ja on toiminut vuosia kääntäjänä sekä tulkkina ja Suomen Akatemian vanhempana tutkijana 2001–2002. Opettanut ulkomaisissa yliopistoissa, mm. Italiassa, Kreikassa, Puolassa, Espanjassa, Englannissa ja Marokossa. Kirjoittanut yli kaksisataa artikkelia, kirjanlukua, esseitä ja kirjaa. Kirjoittanut arvioita kirjoista ja artikkeleista ja toiminut vastaväittäjänä (B. J. Epstein, Melissa Garavini, Haidee Krüger, Hasnaa Chakir). Ohjaa paraikaa Eliisa Pitkäsalon ja Tiina Tuomisen kanssa Chiara Gallettin väitöskirjaa.

Riitta on vaikuttanut myös käännöstieteen ulkopuolella. Osallistunut Bolognan lastenkirjamessuihin eri rooleissa: 2009 Pieni Karhu -kustantamon edustajana, 2014 paneelin jäsenenä ja vierailevana luennoitsijana, 2019 vierailijana ja luennoitsijana kuvantekijän roolissa – eritoten Carrollin Alicen kuvittajana. Kuvittanut runsaasti erityyppisiä kirjoja, tieteellisen kirjallisuuden lisäksi kirjankansia, vinjettikuvia, kuvakirjoja, artikkeleita. Järjestänyt yli 50 kuvataidenäyttelyä (1970–2021) yksin ja yhdessä muiden kanssa. Esitellyt Alice-kuvituksiaan Suomen lisäksi Marokossa El Jadidan yliopistossa 2015, Ateenan Suomen-instituutissa 2016, Granadan yliopistossa Espanjassa 2017, Puolan Krakowassa 2018 ja Poznanissa 2018. Ohjannut, kirjoittanut, kuvittanut ja animoinut 1983–1993 Yleisradiolle 30 animaatioelokuvaa.

Riitta on keskittynyt kuvan ja sanan väliseen suhteeseen ja lastenkirjallisuuden kääntämiseen, on suomentanut 40 kuvakirjaa. Tällä hetkellä tutkii intervisuaalista kääntämistä, Lewis Carrollin tuotantoa kääntämisen ja kuvittamisen näkökulmasta ja kuvakirjan ja sarjakuvan kääntämisen sensuuria yhdessä Eliisa Pitkäsalon kanssa. On Suomen Naivistien ja Pirkkalan Taideyhdistyksen taiteilijajäsen. Vuonna 2021 saattoi päätökseen reilun neljän vuoden projektin, kun Lewis Carrollin Alice-teosten – *Alice's Adventures in Wonderland* ja *Through the Looking-Glass and What Alice Found There* – kuvitus tuli viimeistä piirtoa myöten valmiiksi.

Riitan uusin tutkimus käsittelee intersemioottista ja intervisuaalista kääntämistä sekä transkreaatiota kaunokirjallisessa kääntämisessä (esim. sensuuri). Vuonna 2022 ilmestyy kirjanluku *"The Many Faces of Alice in Carnival: From Intersemiotic to Intervisual Translation"*. Jabberwockya eli Monkeriasta käsittelevä artikkeli on ilmestymässä vielä tänä vuonna. Niin ikään vuoden 2022 puolella aloittelee uutta Alice-kuvien tutkimusta. Lähettänyt Eliisa Pitkäsalon kanssa arvioitavaksi uusimman yhdessä kirjoitetun tekstin, lastenkirjallisuuden kääntämistä ja sensuuria käsittelevän luvun kirjaan *Routledge Handbook of Translation and Censorship*. Uutta tuotantoa ovat muun muassa *Negotiating Translation and Transcreation of Children's Literature. From Alice to the Moomins* (2020) ja *Translating Picturebooks. Revoicing the Verbal, the Visual, and the Aural for a Child Audience* (2018).

Riitta on kirjoittanut yli kaksisataa artikkelia ja kirjaa, muiden muassa Kääntäjän karnevaali (1995), Liisa, Liisa ja Alice (1997; Riitan ensimmäinen Alice-kuvitus), Translating for Children (2000), Kuvakirja kääntäjän kädessä (2004) ja yhdessä Anne Ketolan ja Melissa Garavinin kanssa Translating Picturebooks. Revoicing the Verbal, the Visual, and the Aural for a Child Audience (2018). Toimittanut METAn teemanumeroita vuosina 2003 ja 2008, ja kirjoittanut useita tekstejä Eliisa Pitkäsälön kanssa, esimerkiksi kirjanluvun "Creating Characters in Visual Narration: Comics and Picturebooks in the Hands of the Translator" vuonna 2018. Lastenkirjallisuuden ja lapselle kääntämisen lisäksi artikkelit ovat käsitelleet sellaisia teemoja kuin kuvakirjan ja kääntämisen etiikka, Bahtinin karnevaali ja dialogisuus, kotouttaminen ja vieraannuttaminen, multimodaalisuus, kääntäjän päiväkirjat, makaaberi kääntämisessä ja karakterisaatio. Tutkinut myös omaa tekijyyttään tutkijana, kääntäjänä ja kuvantekijänä (oma kuvitustyö ja Lauren Childin kääntäminen).

Riitta on suomentanut muiden muassa seuraavia kirjailijoita: Crockett Johnson, Shel Silverstein, Mélanie Watt, Katherine Paterson, Brenda Williams & Sophie Fatus, Lauren Child, Richard Walker, Elena Agnello & Adrie le Roux, Todd Parr, Hugh Lupton & Sophie Fatus, Joan Gannij & Clare Beaton, Richard Walker & Niamh Sharkey, Jeffrey O'Kelley, David Ezra Stein, Niki Daly, Susan Wojciechowski & P. J. Lynch, Jules Bass and Debbie Harter, Patrick Ryan and James Mayhew, Lee Kingman, Anita Desai, Angela Carter ja Bev Cobain.

Riitalle myönnettiin vuonna 2019 The Children's Literature Associationin myöntämä Anne Devereaux Jordan -elämäntyöpalkinto kuvataiteilijana, tutkijana, opettajana ja mentorina.